

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De institutis coenobiorum

Cassianus, Johannes

[Basel], nach Sept. 1485

Capitula secunde collationis eiusdem senis

[urn:nbn:de:bsz:31-306702](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306702)

Collatio VII abbatis Sereni de mo

oim pphetarū ei⁹. De q̄bo apls arguēs illos q̄ ab ipis decipiunt ita isert. Attentes spiritibz seductoribz ⁊ doctrinis demonioꝝ in ypocrisi loquentiū mēdaciū. Esse autē ⁊ alia demonum genera id est mutoꝝ atq̄ surdoꝝ euangelia testant. Incentores etiā libidini atq̄ luxurie q̄sdam spūs ppheta commemorat. spūs in quibz fornicatōis recepit eos. ⁊ fornicati sunt a deo suo. Noct nos q̄z siue diurnos ac meridianos demones si milit scripturarū auctoritas docet. De quoz diuersitate plonū est si volum⁹ oia scripturarū volumina pscrutātes singillatū pcurere. q̄ per pphetam onocentauri qui pilosi. q̄ sirene q̄ lamie. q̄ vulture qui strutōnes qui ericij designant. q̄ aspis q̄ basiliscus in psalmo. qui leo. q̄ draco. quiue scorpius in euāgelio nuncupet. q̄ pnceps mundi hui⁹. q̄ rectores tenebrarū harū. q̄ spiritualia nequitiē ab aplo nominent. Que vocabula non casu nec fortuitu indita illis debem⁹ accipere. s̄ significatōne istarū ferarum que apud nos vel min⁹ noxie vel magis pniciose sunt. illoꝝ ferocitates rabiesq̄ distingui. ⁊ ex similitudine nequitiē virulente seu pncipatus. que istis int̄ ceteras ferarū siue serpentes q̄dam excellētia maliciē suę pferit. illos q̄z eoz vocabulū nūcupari. vt sc̄z alius q̄dem ob vehēmētiam furoris ⁊ rabiem ferocitāq̄ suę. p quam pncipatum inter ceteras spirituales nequitiās obtinuit leonis appellatōne. Ali⁹ basilisci ob illa d mortiferū virus quod pulsq̄ sentiat interimit. Ali⁹ vero ob teporem maliciē suę onocentauri aut ericij nomen strutionis siue sortitus sit

Interrogatio vnde differētia nequitiarū celestium ⁊ tanta procellerit. Cap. xxxij.

Germanus. Nō q̄dez ambigimus illos q̄z ordines quos apls dinumerat ad istos referri. q̄ nō est nobis colluctatio aduersus carnē ⁊ sanguinem. sed aduersus pncipatus aduersus ptātes aduersus mūdi re-

ctores tenebrarū harum. contra spiritualia nequitiē in celestibz. Volum⁹ tñ nosse vñ sit hec tanta inter eos differētia. vel quemadmodū tāte nequitiē extiterit gradus. An ad hoc creati sint. vt hos ordines malitię sortirent. et quemadmodū huic nequitiē militaret. **Dilatio sup absolute pposite q̄stionis.**

Germanus. Cap. xxxij.
Propositiones vestre totū tps nocturne quietē ita nris fuerunt obtutibz. vt a propinquandē aurore nequa q̄z vicinā sentiamus. ⁊ vsq̄ ad ortum solis insatiabilē collationis hui⁹ vba contētere. puocem. tñ qm̄ absolutio pposite questionis cū ceperit indagari. in q̄ddam amplissimū ac pfundissimum nos educet pelagus questionū qd̄ pntis hōre breuitas nō sinit trāsmeari. cōmodius reoz vt eā future noctē indagari referuem⁹. q̄ ⁊ mibi s̄ hui⁹ questionis occasione de v̄o pensioi colloquio leticia spiritiat ac fruct⁹ vtenoz cōferat. ⁊ ppositarū questionū sinus pbēte nobis spūs sancto. p̄speros flatus libere penetrare possim⁹. **Robres soporis modicū degustātes discutiamus obrepentem oculis nris vicina iam luce torporem. ac deinceps piter ad ecclesiā procedentes qm̄ hoc facere dñice dici solē. nitas cōmonet. reuēsi post synaxin. ea q̄ dñs ad instructionē cōmunē p desiderio vestro largitus fuerit duplicato gaudio conferamus.**

Explicit collatio pria abbatis Sereni de anime mobilitate et spiritualibus nequitijs. Incipiunt capitula secūde collationis eiusdem senis. Cap. primū.

De humanitate abbat̄ sereni
ij Secunda ppositio de diuersitate nequitiarū celestium
ij Responso de multiplici esca scripturarum sanctarum.
iij De gemina sententia super intellectu scripturarum sanctarum.
v De eo q̄ pposita questio int̄ illa

Capitula

Collatio VIII

- vi **Q**uia media sunt tenēda debet accipi
De eo quod nihil malum a deo crea-
tum sit
- vii **D**e inicio principatū seu potētū
- viii **D**e lapsu diaboli et angelorum
- ix **O**biectio quod ruina diaboli ad de-
ceptionē eius principium superit
- x **R**esponsio diuicio lapsus diaboli
- xi **D**e eo quod dicitur sine quo dicitur pēa
- xii **D**e constipatione demonū et in-
quēdie quā in hō aere se exercēt
- xiii **D**e eo quod impugnationē quā er-
ga hoīes impendunt etiam ad-
uersum se cōmoueant
- xiiii **Q**uā factū sit ut potētum seu prin-
cipatū nomīa spiritaliū nequi-
tatis fortirentur
- xv **D**e eo quod nō sine cā sancō celesti-
busque virtutibus angelorum sine
archangelorū nomīa sint idita
- xvi **D**e subiectōne demonū quā suis
principibus prebent fratris visio-
ne perspecta
- xvii **D**e eo quod singulis hominibus duo
semper angeli adhaerent
- xviii **D**ifferentia nequitie quā aduersis
spiritibus inest per duos philo-
sophos approbata
- xix **D**e eo quod demones nihil aduersus
homines pua leant nisi eorum pū-
mentes obsederint
- xx **I**nterrogatio de apostatis ange-
lis qui in genesi cum filiabus ho-
minum concubuisse dicuntur
- xxi **S**olutio propositae questionis
- xxii **O**biectio quēadmodum generi
seth cum filiabus cayn pphana cō-
mixtio ante interdictū legis po-
tuerit imputari
- xxiii **R**esponsio quod naturali legi ab ini-
tio homines iudicio seu pene fue-
rint obnoxii
- xxiiii **Q**uā iuste puniti sunt hi qui aū di-
lunium peccauerunt
- xxv **D**e diabolo quod dicitur in euange-
lio quomō intelligēdū sit quod mē-
dax est et pater eius
- Expliciunt capitula**

Incipit collatio secūda abba- tis sereni de principatibus seu potestatibus **Capitulu. i.**

Quoniam **Q**uoniam

quis hō diei sollemnitatis
exigebat. et eccle con-
gregatōe dimissa: re-
uersi ad cellā senis re-
fecti p̄mū lautissime sumus. **Q**uā p̄murie
quā supiecta olei gutta quotidiane refectioni
solebat apponi modicū liquinis mi-
scuit et olei quiddā solito p̄pensi supfu-
dit. **Q**uā illā olei gutta ob hō vnusquisque
quotidiane refectioni insillat. nō ut ei
ex hō guttē quiddā p̄cipiat suauitatē. quod
pe cuius tantus est modus. ut vix ipius gut-
turis faucibus quod meatus nō dicā vngere. sed
p̄transire sufficiat. sed ut hō vsu iactantia
cordis quod p̄ abstinentia districtiore blāde
solet ac latent irripere. et stimulos elatio-
nis obtūdat. quā quāto occultus exercetur
nulloque hoīum teste p̄ficiat: tanto subtilius
occultatore suum temptare non desinit.
Deinde apposuit salē frictus. et oliuas ter-
nas. quod post hōc supintulit canistrū ha-
bens cicer frictū quod illi trogalia vocant.
ex quibus quā t̄m̄ sumpsimus grana. mixta
ria bina. caricas singulas. hūc enim nu-
merum in illa heremo quē quod excessisse
culpabile est. **Q**uā refectione et trāfacta re-
p̄missam questionis absolutionē cū re-
poscere cepissem. p̄ferte inquit senex inter-
rogationē vram quā mature. platā ad
huius hōre distulleramus indaginem.

Secunda propositio de diuer- sitate nequitiarū celestium **Ca. ii.**

Sermanus. **Q**uā quēsumus ta-
ta varietas aduersarū potētum.
et hoīem ac diuersitas ista p̄cessit
quod b̄t̄is ap̄ls ita dinumerat. **N**ō est no-
bis colluctatio aduersus carnē et sangui-
nem. sed aduersus principatū et potētes. aduersus
mūdi rectores tenebrarū hōrū. et spiri-
talia nequitię in celestibus. **E**t iterum. **N**ec
angeli. nec principatū. nec hōt̄es. nec
creatura alia poterit nos separe a c̄b̄ari

Collatio VIII abbatis Bereni

tate dei q̄ est in christo iesu dño nro. **U**n
ergo tāta malicie diuinitas emula nobil
emerlit: An ad h̄ ptates istas a dño cō
ditas esse credendū est. vt his p̄ hominē
gradib; atq; ordinib; militarentur.

Responsio de multiplici esca scripturarū sanctorū. Cap. iij.

Serenus. Diuinarū scriptu
rarū auctoritas. de his in q̄b;
nos voluit erudire q̄dā tā luci
dentia his q̄ acūmē ingenij min⁹ possi
dent euidentē effata est. vt nō solū nulla
occultionis sensus obscuritate velentur
s; nec vllō q̄dem patrociniō interpretati
onis indigeāt in sup̄ficie voc; ac lre suos
intellect⁹ ac snias p̄ferēna. q̄dam x̄o ita
cōtecta. 7 quib; dā oblcūrata misse
rijs edidit. vt in eorum discussione et in
tellectu immensum nob; exercitij cāpum
ac solitudinis reseruarēt. Quā rē mltas
ob cās deū dispensasse manifestū est. pri
mum ne sacra diuina nullū habētia spi
rital' intellect⁹ vel amē obductū cūct; ho
mib; id est tā fidelib; q̄ p̄fanis eq̄li scia
7 noticia paterēt. 7 per h̄ inter inertes ac
studiosos nulla esset virtutē pudētēq;
distantia. tū vt etiā inter ip̄os domeli
cos fidei dū intellectū spacia coraz eis
immenta tendunt. esset in q̄b; 7 delidio
forū argueretur ignauia. 7 diligētia stu
diosorū. ac puritas cordis eorū. mentēq;
industria p̄baref. Ideoq; sac; p̄p̄e scri
ptura diuina agro optio ac fertili p̄pat
q̄ cū multa gignat ac p̄ferat q̄ ad hoim
victum sine aliqua ignis coctione. p̄fi
ciant. q̄dam nili p̄us flāme calore miti
gata atq; mollita omnē asperitatez sue
deposuerit cruditāq;. vel incōgrua erūt
vlib; humanis vel notia. Nonnulla x̄o
ita in vtrūq; apta nascunt. vt nec inco
cta sua cruditate displiceāt vel offēdāt.
7 tū ignis calore lenita salubriora red
dant. Plura q̄ ad esca tūmō irratio
nabiliū iumentoz 7 aialū mitiū. vel fe
rarū seu volatiliū oriunt. vsum. cib; ho
minū mīme p̄futura. q̄ etiā i sua asperi
tate manentia absq; vlla ignis p̄fectiōe
vitalē inmentē cōferūt saturitatē. Quā

rationē sac; euidentē aspiciunt in h̄ vber
rimo spiritaliū scripturarū paradiso con
tineri. in q̄ ita q̄dam significatiōe litte
re plana ac luculēta respēdēt. vt cum
sublimiore interpretatiōe nō egeāt. sim
plici tū lre sono abūde pascāt ac nutri
ant audientes. vt est illud. Audi isrl' dñs
deus tuus de⁹ vn⁹ est. Et diliges dñm
deū tuū ex toto corde tuo. 7 ex tota aīma
tua. 7 ex tota x̄tute tua. Quēdā autē li
allegorie explanatiōe extenuata nō fue
runt. 7 spirital' ignis examinatiōe molli
ta. nullomō ad salutarē interior; hoīs ci
bum sine corruptiōis late pueniēt. ma
gisq; eorū p̄ceptiōe lesio q̄ vtilitas ali
qua subseq̄tur. vt est illud. Sit lumbi
vri p̄incti. 7 lucerne ardētes. 7 q̄ nō h̄
gladiū vendat tunicā suam 7 emat sibi
gladiū. 7 q̄ non accipit crucē suā 7 seq̄t
menō est me dign⁹. Qd̄ q̄daz districti
simi monachoz. habētes q̄dem celū dei
s; nō fm scientiā. simplicit' intelligētēs.
fecerūt sibi cruces ligneas easq; iugiter
humer; circūferentes. nō edificationem
s; risum cunct; videntib; intulerūt. Nō
nulla vero ad vtrāq; p̄ceptionē. i. tā hi
storicā q̄ allegoricā ita cōmoda sunt
ac necessaria. vt vtrāq; explanatio vita
lēs aīe succos impartiat. vt est illud. Si q̄s
te p̄cussit in dextrā maxillā tuā p̄te il
li 7 alterā. 7 cū p̄sequit' vos in ciuitate
ista fugite in aliā. 7 si vis p̄fectus esse va
te vende oīa q̄ habes 7 da pauperibus
7 habebit' thesaurū in celo. 7 veni sequere
me. Producit sane 7 fenū iumentū. q̄b;
pabulis omnes scripturaz repleti sunt
campi. simplex sc; pura q; narratio hi
storicēlectionis. q̄ simpliciores quicq; ac
min⁹ capaces p̄fecte 7 integre ratōis. de
q̄b; dī. hoīes 7 iumenta saluab; domie
fm stat⁹ ac mensurē sue p̄ditionem. ad
op⁹ tū 7 labore actual' vite vegetiores
robustioresq; reddant.

De gemina snia super intelle ctu scripturarū sanctorū. Cap. iij.

Quamobrem de his que aperta
explanatiōe prolata sunt. nos
quoq; constanter possum⁹ de

De principatibus

finire audentes quos nostram proferre sententiam
Ea quoque meditationi et exercitio nostro
referuans obiecta sanctis scripturis spi-
ritus diuini inseruit quibusdam ea volens
iudicij et opinionibus colligi ita pedet
tium debent cauteque conferri ut sit eorum as-
sertio seu confirmatio in disputantibus vel su-
scipientibus arbitrio collocata. Nonnunquam
enim cum super vna re diuisa premitur sententia neu-
tra eorum potest absurda iudicari et sine de-
trimento fidei vel fixe vel medie suscipi. Ita
ut eis nec plena credulitas nec absolu-
ta refutatio debeat: potius sequens opi-
nio derogare non debeat cum que libet
earum fidei non inueniat obistere qua-
le est illud quod helias uenit in iohanne et
iteque sit an aduentum christi uenturum et de ab-
ominatone desolationis que steterit in lo-
co sancto per illud simulacrum iouis quod
hierosolymis in templo positum legitur et
iteque stare habeat in ecclesia per aduentum anti-
christi illaque omnia que in euangelio sequuntur
que et impleta ante captiuitatem hierosoli-
morum et in fine mundi istius intelligun-
tur implenda. e quibus neutra opinio im-
pugnat aliam nec sequentem prior intel-
lectus euacuatur.

De eo quod proposita questio in- ter illa que media tenenda sunt debeat accipi

Lap. v.

Idem circo proposita a nobis questio
licet non satis uideatur nec frequenter
inter homines ventilata nec apud
plurimos pateat et ex hoc ipso apud aliquos
ea que proferimus forsitan uideantur am-
bigua ita debentur nostram temperantiam
quam fidei trinitatis nihil preiudicant ut
inter illa habeantur que medie sunt te-
nenda quaque non tali opinione qualis
suspitionibus tantum et coniecturis colligi
solet sed manifestis scripturarum testimonio
nunc omnia comprobentur.

De eo quod nihil a deo malum cre- atum sit.

Lap. vi.

Absit ergo ut deum queque creasse
confiteamur quod substantialiter ma-
lum sit dicente scriptura. **D**ia-
bolum fecit deus bona sunt ualde. Si enim a

deo tales isti creati sunt uel ad hoc facti
ut hoc malitie gradus teneant ac sepe de-
peritionibus et ruinis hominum uacent propter per-
ditionem scripturam suam infamabimus deum uel
hunc creatorem atque inuentorem malorum.
quod sepe pessimas voluntates ac naturas
ipse produxit ad hoc eas creasse ut semper in
nequitia perseverantes nunquam transire possint
in bonum voluntatis affectum. Non enim
que fixas atque immobiles naturas seu
nature sue conditiones quilibet industria
potest immutare nec ulla modo ualebit non
esse quod natus est quemadmodum ne-
nos quidem productionem mortis euadere quod
ob ad peccatum mortales nascimur nec an-
geli mortales effici qui ita creati sunt ut
mori non possint. Hanc igitur rationem di-
uersitatis huius traditione patrum de
sanctarum scripturarum fonte percipimus

De inicio principatum seu po- testatum.

Lap. vii.

Ante productionem huiusmodi uisibilis cre-
ature spirituales celestesque virtu-
tes deum fecisse que per hunc ipsum quod sci-
ret se ad tantam multitudinem glorie beneficio crea-
toris ex nihilo fuisse productas per perpetuas
ei gratias referentes in desinentem laudibus
inhererent nemo fidelium dubitat. Nec
enim existimare debentur creationis et officij
sui principia ab huiusmodi mundi constitutione deum
permittit inchoasse quasi in illis anterioribus
atque innumeris seculis ab omni prouidentia et
dispensatione diuina fuerit ociosus ac
non homines in quos bonitatem sue exerceret bene-
ficia solus extiterit atque ab omni solita pre-
standi munificencia fuerit alienus quod de
illa immensa ac sine principio et incompre-
hensibili maiestate satis humile est inco-
gruumque sentire ipso domino de illis preteritis
hec dicente. **Q**uia facta sunt simul sidera
laudauerunt me uoce magna omnes boni an-
geli mei. **Q**ui igitur inter sunt creationi syde-
rum an istud principium in quo factus est ce-
lum et terra creati fuisse manifestissime com-
probantur quippe que per istos omnes uisibilibus
creaturis uidentes eas ex nihilo processisse
creatoris magna uoce describant et am-
miratione laudasse. **A**ntequam istud ergo te-

Collatio VIII abbatis Bereni

praeiale principium quod a moysse ponit. quod quod mundo huic secundum historicum imo iudaicum sensum coeuum esse describit. saluo scilicet nostro sensu quod nos interpretamur omnium rerum christum esse principium. in quo omnia creauerunt primum secundum illud. **D**ia prima facta sunt. et sine ipso factum est nihil. An istud in quo genea os temporale principium. omnes illas partes celestes et virtutes deum creasse non dubium est. Quas apostolus per ordinem dinumeras ita describit. Quia in christo creata sunt omnia. sine qua in caelis sine qua in terra sunt. visibilia et invisibilia. sine angeli sine throni. sine dominationes sine principatus sine potestates.

De lapsu diaboli et angelorum.

Quorum itaque numerus. **Ca. viii.** Nonnullos principes fuisse lapsos lamentatio ezechielis sine ysaie manifestissime docet. in quibus principem tyri. aut illum luciferum qui mane oriebatur. flebili plactu ab eis cognoscimus lamentari. Et de illo quod deus ait ad ezechiel. Fili hominis leua plactum super principem tyri. et dices ei. **H**ec dicit dominus deus tuus. Tu si similitudinis. plenus sapientia. perfectus de core. in delitijs paradisi dei fuis. **D**is lapidibus preciosis operimentum tuum. sardius. topasius. et iaspis. chrysolitus. et onix. et berillus. saphirus. et carbunculus. et smaragdus. Aurum operum decorum tuum. et foramina tua in die quod conditus preparata sunt. Tu cherub extensus. et proteges. et posuisti te in monte sancto dei in medio lapidum ignitorum. ambulasti perfectus in vijs tuis. a die conditionis tue. donec inuenta est iniquitas in te. In militudine negotiationis tue repleta sunt interiora tua iniquitate. et peccasti. et eieci te de monte dei. et perdidisti te o cherub. protegens in medio lapidum ignitorum. **E**levatum est cor tuum in decore tuo. perdidisti sapientiam tuam a decore tuo. in terra proieci te. ante faciem regum dedi te. ut cerneret te in multitudine iniquitatum tuarum. et iniquitate negotiationis tue. et polluisti sanctificationem tuam. ysaias quod de alio. Quomodo cecidisti de celo lucifer qui mane oriebaris. Corruisti in terram quod vulnerabas gentes. quod dicebas in

corde tuo. **I**n celum ascendam. super astra dei exaltabo solium meum. sededo in monte testamenti in lateribus a quibus aedificata sunt super altitudinem nubium. et ero similis altissimo. Quos tamen nonnullos ex illa beatissima statione fuisse scriptura commemorat. dicens tertiam partem stellarum et draconem illum secum pariter pertraxisse. **A**n quod apostolorum evidentiis dicit. Angelos vero qui non serauerunt suum principatum sed dereliquerunt domicilium suum. in iudicium magni diei vicul eternis sub caligine serauerunt. Illud etiam quod ad nos dicit. vos autem sicut boves moriemini. et sicut vinee de principibus cades. quod aliud quod multos de principibus cecidisse significat. Quibus iudicium ratio diuersitatis huius colligit. has differentias ordinum quos istar sanctarum celestiumque virtutum adus potestates habere dicunt. vel ex illius anteriori ordinis gradu in quo vnaquodque creata fuerat nunc etiam retentare. vel certe de celestibus deuolutas ad similitudinem illarum virtutum quibus ibidem perseverant. per nequitiarum merito in quibus in malum vnaquodque proficit. hos inter se gradus seu ordinum vocabula in parte contraria vendicasse. **O**bjectio quod ruina diaboli a deceptione eius principium sumpsit. **Ca. ix.**

Sermonus. Nos haecenus credebamur causam initiumque ruine seu pernicationis diaboli. quod de angelica statione deiectus est. inuidiam extitisse. quoniam ad adam duxerat et eum a limida calliditate decepit. **R**esponsio de iudicio lapsus diaboli. **Ca. x.**

Sermonus. Non esse istud initiumque pernicationis illius seu deiectionis. geneleos lectio manifestat. si autem illorum deceptio serpentini nominis eum nota iussit ita dicens. Serpens autem erat sapientior. siue ut hebraici exprimitur libri callidior. cunctis bestijs terre quas fecit dominus deus. **I**n telligitis ergo quod ante illam conventionem primi hominis de angelica discesserat sanctitate. ita ut non solus nominis huius in signiri mereret infamia. sed etiam in nequitiarum tergiverlatio de ceteris pre-

De principatibus

ferret bestijs terre. Nō enī tali vocablo scriptura bonū angeluz designasset. nec de his q̄ in illa beatitudine perseverant diceret. Serpens autē erat sapientior oīb; bestijs terre. Nam h̄ cognomē nō soluz gabrieli siue michaeli nullo mō posset aptari. sed ne tono q̄dē cuiq; hōi cōueniret. Aptissime itaq; 7 serpenē vocabulum 7 p̄p̄atio bestiarū non sonat angeli dignitatem: sed p̄uaricatoris infamiam. Deniq; luorū ac seductionis materia q̄ vt hoies deciperet instigat⁹ est. de anterioris ruine extitit causa. qd̄ se3 de limo terre n̄ prime figuratū ad illā eum gloriā cerneret euocandū. vñ cū esset vn⁹ de p̄ncipibus se meminerat corruisse. Et idcirco p̄orem ei⁹ lapsum q̄ supbiendo corruerat. quo etiā serpens meruerat nūcupari. sed a ruina p̄ inuidiā subsecuta est. p̄ quā inueniens eū adhuc aliqd̄ in sese erectū habentē ita vt etiā cuiusdaz colloquij atq; cōsiliij cū hoie haberet cōfortiū. sentētia dñi vtilissime eū in ima decit. vt nō iam sicut an̄ s̄blime aliqd̄ intuens incederet. sed vt solo coherens repet̄ potius 7 humiliatus sup̄ ventrem terrenis viciorū escis 7 opib; pasceretur. occultū deinceps publicans inimicum. ac ponens inter ipm̄ 7 hoīem vtilis inimicicias salutarēq; discordiā. vt dñi cauetur tanq; hostis noxi⁹ amicicij fraudulenti⁹ vltorius homi nocere nō posset.

De eius qui decipit siue decipitur pena. Cap. xi.

H quo tñ 7 illud nos p̄cipue debet instruere. vt a mal⁹ consilijs declinem⁹. qd̄ licz deceptio nis auctor p̄grua pena 7 p̄demnatione plectat. ne ille q̄dem q̄ seducit supplicio careat. licz aliquātulo leniore q̄ ille qui auctor deceptōis extiterit. Qd̄ h̄ exp̄suz plenissime cernim⁹. Adā nāq; qui seductus est. imo vt apli verb̄ eloqr̄ qui seductus nō est. s; seducte acq̄escens. in exciālem videt accessisse cōsensum. sudore vult⁹ ac labore tñmō condemnat. q̄ tñ illi nō per suā sed p̄ terre maledictōz

sterilitatēq; decernitur. Valier hō q̄dē hui⁹ rei p̄uasoz extitit multiplicationē gemitū ac dolor⁹ atq; tristitię p̄meret. p̄p̄mo parit iugo subiectōis addicta. Serpens autē q̄ p̄mus inceptor hui⁹ offense est perenni maledictione multatur. Vobrem sūma solitudine 7 circūsp̄ctione cauendū est a p̄silijs pranis. quia sicut auctorē puniūt ita deceptū nec peccato faciunt carere nec pena

De constipatione demonuz et inquietudine quam in hoc aere selemper exercent. Cap. xij.

Anta hō sp̄m̄ densitate cōstipatus est aer iste q̄ inter celū terramq; diffundit. in quo nō quieti nec ociosi p̄sant. vt saq; vtilit̄ ab humanis aspectib; eos. p̄uidētia diuina abscederit atq; subtraxerit. Nam non solū terrore p̄curus eoz vlt̄ terrore vultuum in q̄ se p̄ volūtate sua cum libituz fuerit trāformant atq; conūntunt. intolerabili formidine hoies cōsternarentur. neq; q̄ valētes h̄ carnalib; oculis intueri. s; etiā in ampliorē neq̄tiē modū quotidianō iugiq; eozū exemplo 7 imitatioe succensa gens hūana p̄ficeret. 7 p̄ h̄ int̄ hoies 7 immūdas atq; aereas p̄tates fieret noxia q̄dā familiaritas atq; p̄nciosa p̄iunctio. dñi h̄ flagicia q̄ cū int̄ hoies admittunt. vel parietū sep̄q; vel locorū interuallo. 7 q̄daz verecūdię p̄fusio ceclant. apta visione iugit̄ intendentes ad maiore furorū incitarent. insaniā. nulla se3 interueniēte quiete. qua ab istis sceleribus eos cernerēt desinētes. qui p̄pe q̄s nulla lassitudo carnalis seu occupatio familiaris. ac distentio quotidiani vict⁹ quemadmodum nos a cep̄q; intentōnibus etiā inuitissimos nonnunq; cessare compellunt. De eo q̄ impugnationem quam erga homies impendunt etiam aduersum se commoueant. Cap. xij.

Nāq; ipu ḡtōnes q̄b; hoies impetūt. neq; eos a flagicioz crimie purgere cessantes. etiaz

Collatio VIII abbatis Bereni

cōtra se innicē ipōs affectare certissimū est. Nā discordias atq; cōflict⁹ sup nō nullis gentib; p qdā sibi neq;ne x̄nacu la familiaritate susceptq; indefesso certamine similē exercere nō desinūt. Quod etiā in visione daniel pphetę maifestissimē legim⁹ figuratū: angelo gabriele ita narrante. Noli timere daniel. q; ex die pmo q̄ posuisti cor tuū ad intelligēdum vt te affligeres in p̄spectu dei tui. exaudita sunt v̄ba tua. et ego veni ppter h̄mos tuos. Princeps autē regni persarū restitit michi viginti et vno dieb; et ecce michael vn⁹ de p̄ncipib; p̄mis v̄it i ad intoriū meum. et ego remansi ibi iux regem persarū. Veni autē vt docerē te que v̄tura sunt pp̄lo tuo in nouissimis diebus. Quē p̄ncipem regni persarū adūsariam p̄tatem esse q̄ fauebat gēti persarū inimicanti pp̄lo dei m̄ime dubitandū est. q; ad impediendā utilitatē quā videbat p̄ absolutionē questionis. p q̄ p̄pheta dñm exorauerat. ab archangelo ministrandā: linens semetipm obijcere fellinauit. ne oca⁹ ad danielē salutarī angeli p̄solatio puolās. dei q; pplm cui gabriel archangelus p̄erat p̄fortaret. Qui tñ dicit ne tunc qdē ob impugnationis illius vehementias se facere potuisse. sed ab eodē adhuc fuisse retinendū nisi in adiutoriū sibi michael archangel⁹ aduenisset. q̄ occurrens p̄ncipi regni p̄sarū seseq; cōflictui eius interserens et opponens. eūq; ab ip̄ius ipugnatōe subripiens. ad instructionem p̄phete post vicissimum et vnu diem cōmeare fecisset. Et post pauca. Et ait in q̄t angelus. Nun qd scis q̄re venerim ad te. Et nūc reu⁹tar vt p̄lier aduersus p̄ncipem persarū. Cū em̄ ego egrededer apparuit p̄nceps grecoꝝ venies. Verūtamē annūciabo tibi qd̄ expressum est in scriptura veritatē. Et nemo est adiutor me⁹ in his omnibus nisi michael p̄nceps v̄r. Et itez. In tpe illo cōsurgēt michael p̄nceps magn⁹ q̄ stat. p̄ h̄i p̄li tui. Legi⁹ ergo grecoꝝ q; p̄ncipem similē aliū nūcupari. q̄ vtiq;

fauens genti sibi subditetā pp̄lo israeli q̄ nationi persarū erat adūsus. Ex quo liquido p̄videt qd̄ discordias gentiū et cōflict⁹ atq; similtates q̄s inter se istis instigantib; gerunt. etiā p̄tra se aduerse exerceāt p̄tates. et illaz vel gaudere eas victoria vel diminutione tristari. et ob h̄ nō posse illas inter se quietas aut cōcor⁹des existerē. dū vnus q̄sq; p̄ his q̄b; p̄re est cōtra alter⁹ gen⁹ p̄salē inquieta sp̄ emulatōe p̄tendit. **Unde factum sit vt potestati seu principatū nomina spiritalium nequitie sortirentur.** **Cap. xiiij.**

Nos ergo p̄ter illas q̄s supius exposuimus opiniones. etiā id circo dici p̄ncipat⁹ vel potestates enidēti possum⁹ rōne colligere. q; scz vel diuersis gentib; dominant ac p̄sint. v̄l certe q̄i iseriores sp̄s atz demonia de q̄bus etiā euangelia legiones esse. p̄pria ip̄ozū p̄fessione testant. queq; spiritalia nequitie ab ap̄lo nūcupant. suos exerceant p̄ncipat⁹. Non enī dñatōnes dici possunt nisi habeant in q̄s suas dominationes exerceant. nec potestates aut p̄ncipat⁹ vocari queūt. nisi fuerit in q̄s potestates aut principatus suos agant. Qd̄ etiā in euangelio designari callūni. antiq; p̄bariseis manifestissime repim⁹. in beelzebub p̄ncipe demonioꝝ h̄ eicit demones. Nam et rectores tenebrarum legim⁹ appellari. et aliū mūdi hui⁹ p̄ncipem nūcupari. Quos tamē gradus beatus ap̄ls in futurū cū oīa ch̄aito fuerint subiecta asserit euacuandos. cū tradiderit inquiring regnū deo et p̄ri. cum euacuauerit omnem p̄ncipatū potestatem et dominationem. qd̄ vtiq; non aliter fiet nisi fuerint de ip̄ozū ditione sublati. in quib; in hoc seculo potestates seu dominationes vel p̄ncipatus agere cognoscuntur.

De eo q̄ nō sine causa sanctis celestibusq; virtutibus angelorum siue archangelorum nomina sunt indita. **Cap. xv**

De principatibus

Nam quia in bonā partē bonū or-
dinū vocabula nō sine ratōe
causae sint dīta. s; officiorū
vel meritoꝝ seu dignitatū sint noīa. nul-
li dubiū est. Eteī de officio nūciandi an-
gelos. i. nūcios a p̄pelliari manifestū est
et archangelos q̄ ipsis angelis p̄sint
noīa ipsius p̄prietas docet dñatōes etiā
ab eo q̄ q̄busdā dominant. p̄ncipatus
q̄s q̄ habeāt quorū sint p̄ncipes atq; p̄-
ores. et sedes q̄ ita scilicet deo coherent.
et domestice sint ei ac familiares: ut in ip-
sis velut in quadam sede diuina maie-
stas peculiariū requiescat. et quodam
modo sit in eis firmiter reclinata.

De subiectione demonū quas suis principibus p̄bent fratris visione p̄specta. Cap. xvi.

Egi autē hos immūdos spūs a-
neq̄oib; potestatib; eisq; s̄bdi-
tos esse p̄t̄ illa scripturā te-
simonia q̄ in euangelijs q̄s calūnti-
bus p̄barileis dñi legimus respōsione
descripta. Si ego in beelzebub p̄ncipe
demonioꝝ eicio demones: etiā p̄spicue
visiones et exp̄imenta sanctorū multa
nos edocēt. Nam cū vnus ex fratribus
nostris in hac solitudine iter ageret ad
uesperascēte iam die templū quoddam
repiens: ibidē substitit: resp̄tinā volēs
in eo synaxim celebrare. Ubi dum psal-
mos ex more decantat: t̄ps medie noctis
excessit. Cūq; finita solēnitate refectur⁹
lassum corp⁹ paululū resedisset: repente
cepit cateruas demonū vndiq; in vnū
p̄fluentū innumerabiles intueri. q̄ in-
nita constipatōe ac d̄iectōe longissima
p̄cedentes. alie p̄hibant p̄ncipē suū. alie
suo agmine sequebant. Qui tandē ali-
q̄n et magnitudine p̄ccior cunctis et as-
pectu terribilioꝝ turmis infinitis circū-
septus aduenit: ac posito solio cū in tri-
bunali quodā sublimissimo consedisset
vni⁹ cuiusq; actus diligētī cepit exami-
natōe discutere: illosq; q̄ nec dñi se circū
uenire emulos suos potuisse dicebant.
velut inertes ignauosq; a cōspectu suo

cum nota et iniuria summa iniebat ex-
pelli. spacia temporū tantū. et opus inani-
ter ab eis exp̄sū cū fremitu et indigna-
tione furoris exp̄brans: illos vero qui se
nunciabāt cōsignatos sibi met̄ decepis-
se. sumis laudib; cū exultatione ac fauo-
re cūctoꝝ velut victores palmis remu-
neratos ac redimitos fertis. vtq; fortissi-
mos bellatores ad exemplū cunctoꝝ
gloriosissimos corā oib; emittebat. In
quorū numero cū q̄daz nequissim⁹ spūs
vtpote quendā triumphū sublimissimū
delatur⁹ letioꝝ aduenisset: nomen mona-
chi opt̄e cognitū designauit: asserens se
post quindecim annos quib; eum iugiter
obsedisset. tandē aliq̄n p̄ualuisse vt eū
eadem ip̄a nocte ruina fornicatōnis eli-
deret. nā cū quadā sacra puella nō solū
ipulisse vt stup̄ crimē icurrerz dicebat.
s; etiā p̄suasisse vt eā p̄petuo sibi met̄ in-
re cōiugij retentaret. Sup̄ cuius hac p̄-
secutōne cū immane cunctoꝝ gaudij
fuisse exortū. summis a p̄ncipe tenebra-
rum laudib; iste p̄latus: magnisq; p̄-
conijs coronat⁹ abscessit. Aurora itaq;
sup̄ueniēte cū oīs hęc ab oculis euauissz
demonū multitudo. dubitans frater de
assertōe spūs immūdi: magisq; id rat⁹
q̄d in olita consuetudis sue fallacia sibi
voluisset illudere. et innocenti fratri in-
urere crimen incesti: memor euangelice
sententię q̄ in veritate nō stetit: quia nō
est veritas in eo. cū loquit̄ mendaciū de
p̄p̄ijs loquit̄ q̄ mendax est et pater eius
Delusū petijt: vbi illū quem spūs im-
mundus asseruit esse d̄iectum nouerat
cōmanere. Erat siquidem illi etiā no-
tissimus frater. Quem cum requisisset:
repperit q̄ eadē nocte qua d̄eterrim⁹ ille
demon ruinā eius sue colorti vel p̄nci-
pi nūciauerat monasterio p̄stio dereli-
cto vicum petisset. et cum designata pu-
ella fuisset lapsu miserabili deuolutus.

De eo q̄ singulis hominibus duo semper angeli adhibeant.

Capitulum xvij.

Collatio VIII abbatis Bereni

Nam quod vnicuique nrm duo
colereant angeli id est bonus et
malus scriptura testatur. De bo-
nis quidem saluator: ne contemnatis
inquiens vnus ex pusillis istis. dico enim
vobis quod angeli eorum in celis sunt vident
faciem patris mei qui in celis est. **Yllo** quod
Immittet angelus domini in circuitu time-
ntium eum et eripiet eos. **De** non etiam quod
in actibus apostolorum de petro dicitur: quod angelus
eius est. **De** vtriusque vero liber pastoris
plenissime docet. **Si** autem consideremus
et illum qui beatus iob expetit a perussime
instruemur illum fuisse qui spiritus insidiat ei
nuncque eum ad peccatum potuerit incitare et
idcirco potestatem a domino poposcisse: ve-
lut qui non virtute illius sed domini defensio-
ne quillum spiritus preterit viceret. **De** iuda quod
dicitur: et diabolus stetit a dextris eius.

Differetia nequicie que aduersis
spiritibus inest per duos philo-
sophos approbata **Lap. xvij.**

Quod differentis sane demonum
etiam pillos duos philosophos qui quod-
dam magici artibus: vel inertia
eorum vel fortitudine seuque nequicia fue-
rant frequentes experti: multum cognitio-
nis accepimus. **Si** autem despicientes beatum
antonium velut christianum hominem et ipse ac si
ne lris: volentesque eum (et si nihil ampli-
us ledere potuissent) salte de cella sua ma-
gicis prestigijs et circumuentione demonum per-
turbare spiritus ei nequissimos immiserunt
ad impugnacionem: moris liuoris ad-
ducti eo quod maxime hominem turbe ad eum
quotidie conueniret. **Cum** ergo illo nunc qui-
dem imprimente pectori suo frontisque si-
gnaculo crucis: nunc homo ad orationem sup-
pliciter incubante ne appropinquare quidem
dirissimi demones eidez, prorsus auerteret
atque ad eos qui illos direxerat absque villo
reuerterent effectu: et alios illi in nequi-
tia vehementiores rursus immitterent:
itidemque ipse incassum suas expenden-
tibus vires atque inaniter redeuntibus po-
tentiores nihilominus aduersus mili-
tem christi victorem iterum delinanti ni-

hil penitus prevalerent: eo preceperunt tales
tateque eorum insidie tota magica arte que
sunt ut per hoc evidentissime comprobaret
magna preffioni christianorum inesse vir-
tutem: quibus ille tam seue tamque poten-
tes umbræ quas estimabant sole lunaque
si ad eas directe fuissent obducere potu-
isse hunc non solum nihil ledere: sed ne
ad punctum quidem: de monasterio suo
valuerint perturbare.

**De eo quod demones nihil aduer-
sus homines prevaleant nisi obsede-
rint eorum præsentes. La. xix.**

Quod per hac admiratione confe-
ssim venientes ad abbatem an-
thonium impugnacionum suarum
magnitudinem: et causas atque insidias
patefecissent liuoris oculi christianos
se fieri prorsus poposcerunt. **Reverso** autem
die vel tpe asseruit se beatus antonius
amarissimis cogitationum stimulis tunc
fuisse pulsatus. **Quo** experimento sententiam
nostram quam hesternis die in collatione per-
tulimus probavit ac definitur beatus anto-
nius nullatenus demonem posse mentem
eiusque vel corpus invadere: nec hinc fa-
cultate in cuiuslibet animam penitus irru-
endi: nisi eam primo desituerit omnibus co-
gitationibus sanctis: ac spiritali contem-
platone vacuum nudamque reddiderit.
Sciendum tamen duobus modis spiritus immu-
dos hominibus obedire. **Aut** enim sanctitati
fidelium divina gratia ac virtute subduntur
aut sacrificijs impiorum seu quibusdam car-
minibus delinunt velut familiaribus suis ob-
temperant. **Qua** opinione pharisei quod
decepti arbitrati sunt etiam dominum salvato-
rem hac arte demonijs impasse: dicentes
In beelzebub principe demoniorum hic
eicit demones secundum illam seque præsuetudinem
quod norant suos magos vel maleficos per
invocationem nominis illius acritum sacrificiorum
quod eum delectari et gaudere cognoscunt: ve-
lut domesticos eius effectos: hinc etiam in
demonibus ei subditos potestatem.

**Interrogatio de apostatis an-
gelis qui in genesi cum filiabus**

De principatibus

hominū concubuisse dicuntur

Ermanus. Quia **Ca. xx.** geneleos lectio paulo ante in medium dei dispensatione prolata est. que nos oportune commouit. ut id quod semper discere cupiebamus. nunc possimus congrue sciscitari. quid etiam de illis apostatis angelis sentiendum sit optamus agnoscere. qui se cum filiabus hominum miscuisse dicunt. vtrum hoc possit spiritali nature secundum litteram conuenire. Illud quod euangeliste testimonium quod de diabolo paulo ante dixisti. quod mendax est et pater eius. similiter desideramus audire qui nam eius pater intelligendus sit.

Solutio ppositae questionis.

Capitulu. xxi.

Erenus. Duas questiones non mediocres pariter proposuistis. de quibus quantum possum eodem quo proposuistis ordine respondebo. Nullo modo credendum est spirituales naturas coire cum semine carnaliter posse. Quod si aliquando hoc secundum litteram fieri potuisset; quod nunc quod vel frequenter vel raro id ipsum non euenire contingeret. et absque semine vel coitu viri aliquos nasci similiter de mulieribus conceptu demonum cerneremus. cum presertim constet eos libidinum sordibus admodum delectari. quas perculi dubio pro semetipsum exercere plusquam per homines malent: si illud vllomodo potuisset impleri ecclesiaste quod id ipsum pronuntiat. Quid est quod fuit. id ipsum quod est. et quid est quod factum est. id ipsum quod fiet. et non est orine necesse sub sole quod loquat et dicat. ecce hoc nouum est: iam fuerunt in seculis que fuerunt ante nos. Sed ita questio historie huius absoluitur. Post necem abel iniuste a fraticida et impio omne hominum genus exordium sumeret in locum fratris extincti nascitur seth. qui non solum posteritati: sed etiam fraterne pietati succederet. Eius progenies secuta patris iustitiam a societate et coniunctione cognationis illius que ex cayn sacrilego descendebat: se diuisa permansit: sicut etiam ge-

nealogie descriptio manifeste declarat ita dicens. Adam genuit seth. seth genuit enos. Enos genuit caynan. caynan autem genuit malalebel. Malalebel autem genuit iareth. iareth autem genuit enoch. Enoch autem genuit matusalam. Matusalam genuit lamech. lamech genuit noe. Item genealogia cayn ita diuisa describitur. Cayn genuit enoch. Enoch genuit yrath. Yrath genuit manabel. manabel genuit matusalabel. Matusalabel genuit lamech. lamech genuit tubal. Ita quod illa generatio que de seth iusti propagine descendebat. sue linee iugiter et agnatione permixta in prius atque attani scitate longa etate durauit: neque quod scilicet sacrilegiis ac malicia nequissime. plus infecta. que in semet impietatis germen velut attani traditione retinebat insertum. Donec ergo pseuerauit inter illos generatio eius et ista discretio semen illud seth utpote de optima radice procedens: pro merito sanctitatis tamen sue quod patrum angeli dei siue ut diuersa exemplaria continent: filij dei vocati sunt. et contrario illi propter impietatem vel suam vel patrum suorum et opera terrena filij hominum nuncupantur. Cum esset ergo inter ipsos usque ad illud tempus huiusmodi vtilitatem diuisio. videntes post hec filij seth qui filij dei erant: filias eorum qui de cayn progenie nascebant. desiderio pulchritudinis earum accensi acceperunt sibi met de ipsis viros. que viris suis infundentes nequitas patrum suorum. ab illa eos ingenita sanctitate ac simplicitate paterna protinus corruerunt. Ad quos satis congrue directum est illud eloquium. Ego dixi dii estis et filij excelsi omnes. Vos autem sicut homines moriemini. et sicut vniuersi de principibus cadetis. Quique ab illa vera philosophie disciplina tradita sibi a maioribus exciderunt. quam primum homo ille qui vniuersarum naturarum institutione et vestigio sublecutus est. potuit euenire attingere: suisque posteris certa ratione transmittere. Quippe qui mundi ipsius infantiam adhuc teneram. et quodammodo pal-

b

Collatio VIII abbatis Bereni

pitantē rudemq; conspexerat. et in quez tanta est non soluz sapientie plenitudo sed etiam gratia pphetie: diuina illa insufflatōe trāssusa. vt vniuersis animantibus nomīa rudis adhuc mundi hui⁹ habitator imponeret. ac non solū oige num bestiarū atq; serpentū furores viruq; discerneret. sed etiā virtutes herbarum arborū q; lapidumq; naturas ac temporū necdū expertorū vicissitudines partiret. ita poterat efficacitē dicere. Dominus dedit mibi tonoz horū que sunt sciam veram. vt sciam dispositiōes orb terrarū. et virtutes elementorū. incium et consummationē et medietatē temporū annorū cursus et stellarū dispositiōes. vim spūum. et cogitatiōes hoīm. differētiās arborū et virtutes radicū. et q̄ sūt abscondita et īpūisa cognoni. Hāc ḡ sciaz oīm naturarū p successiōes generatiōnum semen seth paterna traditiōe suscipiens. donec diuisum a sacrilega ppagine pdurauit. quemadmodū sancte perciperat. ita etiā vel ad dei cultū vel ad vtilitatem vite cōmunis exercuit. Cū vero fuisset impie generationi pmixtū. ad res pfanas ac noxias que pie didicerat instinctu q̄dem demonum diriuauit. curiosasq; ex ea maleficioz artes atq; prestigias ac magicas supstitiones audacter instituit. docens posteros suos vt sacila cultura diuini noīs derelicta. vel elementa bec vel ignē. vel aereos demones veneraret et coleret. Hęc igit quā dixi⁹ curiosarū rerum noticia quō diluuiū non pierit. ac supueniētib; seculis innotuerit. licet h̄ minime absolutio propostite questionis exposcat. tñ q; nos occasio hui⁹ expositionis admonuit pstringēdū breuit̄ puto. Quantū itaq; antiquę traditiones ferunt. cham filius noe qui supstitionib; istis et sacrilegis fuit artib; ac pfanis infect⁹. sciēs nullū se posse sup his mēorialē libru; in arcā p̄lus iſerre in q̄ erat vna cū p̄re inſto ac sanctis fratribus ingressurus. scelestas artes ac pphana cōmenta diuersorū metalloꝝ laminis. que scz aquarū non corruppe

rentur iniuria. et durissimis lapidib; insculpsit. Quę diluuiū pacto eadez qua illa celauerat curiositate pquirens. sacri legiorum ac perpetuę nequitie semina et rium trāsmisit in posteros. Hęc itaq; ratione illa opinio vulgi qua credūt angelos vel maleficia vel diuersas artes hominibus tradidissē. in veritate completa est. De illis ergo quemadmodū diximus filijs seth et filiabus cayn nequiores filij. pcreati sunt. qui fuerunt robustissimi venatores. violentissimi ac truculentissimi viri. qui p enormitate corporū vel crudelitatis ac malicie gigantes nūcupati sunt. Hi namq; fines inuadere ac rapinas inter homines agere p̄mi ceperunt. preda potius exigere vitā suam q̄ sudore operis sui ac labore contenti. Et quorū vsq; a deo scelera supreuerāt. vt nisi inundatione diluuij alias mūdus expiari non posset. Ita ergo filijs seth libidinis instigatione trāsgressis. illō mādatum quod ab exordio mūdi hui⁹ naturali instinctu diuinitate fuerat custoditum. necesse fuerat plitterā legis postea reparari. Filiam tuam nō dabis filio eius vxorem. ne de filiabus eorū accipies filio tuo. qz seducent corda vestra vt discedat a deo vestro et sequamī deos earum ac seruiatis eis.

Obiectio quemadmodū generi seth euz filiabus cayn pphana commixtio ante interdictū legis potuerit imputari. **L. xxij.**

Ermanus Merito potuiss; illis ex hac p̄sumptione vel nouitate coniugij crimē trāsgressionis ascribi. si data fuisset illis ista preceptio. At cum reiunctiōis istius obseruantia. nec dum aliqua fuisset p̄stitutio ne p̄fixa. quemadmodū illis pmixtio generis ad noxam debuit imputari q̄ nullo fuerat interdicta mandato. Lex enim non p̄terita solet crimina s; futura damnare.

Responsio q̄ naturali legi ab initio homines iudicio seu pene fuerunt obnoxij. **Lap. xxij.**

De principatibus

Serenus. De homine creas omnem naturalit ei scientiam legis i seruit que si fuisset ab homine fm ppositu dñi vt cepat custodita. nō utiqz necessariū fuisset aliā dari q̄ p lram postea pmulgata est. Erat enī sup flūū extrinsecus offerri remediū. qd ad huc intrinsec⁹ tenebat insertū. Sz q̄a h vt dixim⁹ corūpi cepit libertate vsuqz peccādi. velut hui⁹ exactor⁹ ⁊ executor⁹ ac vindex. ⁊ vt ip̄is scripturē x̄bis eloqr. adiutrix apposita est mosayce legis seuerissima diraqz districtio. vt vel metu pene pntis non penit⁹ bonum sciē natural extinguerēt. fm p̄p̄tē snia ⁊ legē dās in adiutoriu. q̄ etiā fm aplm pedagog⁹ velut parvulis data fuisse describit. erudiens scz eos atqz custodiens. ne ab illa disciplina in qua naturalit fuerāt instituti q̄ iam obliuione discederēt. Nam q̄a si homi ois scia legis ab inicio creatōis infusa. hinc manifeste pbat q̄ mandata legis absqz lse llectione an legem imo an diluuiū oēs sanctos obseruasse cognoscimus. Quēadmodūz enī scire potuit abel nec dū lege mādante. q̄ offerre deo de p̄mitiuis ouiu suarū. ⁊ d̄ adipe iparū ad sacrificiū debuisse. nisi p̄stita sibi lege naturalit fuisset edoct⁹. Quēadmodūz noe qd mundū vel qd immūdū essz animal decreuisset. non dum h̄ legali distinguente mādato. nisi scia naturali fuisset instruct⁹. An enoch didicit ambulare cū deo. nullā legis illuminationē ab aliquo p̄secut⁹. Abi sem ⁊ iafeth legerant turpitudinem p̄ris tui nō reuelab. vt incedentes retrosum p̄ris verenda velarēt. An monit⁹ abraaz deuict⁹ hostib⁹ nihil accipe de eoz spolijs acquiescit. ne retributionem labori sui cōsequeretur abstinent. vl decias sacerdoti melchisedech q̄ mosayca lege p̄cipiunt exsoluit. An idem ip̄e abraaz vnde loth. transeuntib⁹ ac pegrinis humanitatē iura ⁊ ablationem pedum. nec dū euāgelico choruscāte mandato su p̄p̄icit obtulerūt. Unde iob tantā deuotionē fidei. tantam casū.

monie puritatē tantā humilitatē mansuetudinis mīe humanitatē sciam confectus est. quantā nūcne ab illis quidez q̄ euangelia memoriē tenent videm⁹ impleri. Quē sancto ⁊ legimus an legē vltimū legis violasse mandatū. Quis illorum nō custodiuit. Audi isrl dñs deus tuus dñs vn⁹ est. Quis nō impleuit illorū. nō facies tibi sculpile neqz vllā similitudinē eoz q̄ in celo sunt siue que i terra. vel eoz que sunt in aquis sub terra. Quis eoz non obfuauit honora patrem tuū ⁊ matrem tuā. vel illa q̄ in decalogo subsequit. nō occides. nō adulterabis. non facies furtū. non falsum testimoniu dices. nō concupisces vxorem p̄xiimi tui. aliaqz his multo maiora. quibus non solū legis. sed etiam euangeli p̄uenere mandata. **De eo quiste puniti sunt hi qui ante diluuiū peccauerunt. Cap. xxiiij**

Ita ergo intelligim⁹ ab inicio deum omnia creasse p̄fecta. nec fuisse qd ordinationi eius p̄ncipali velut impaide ⁊ impfecte necesse esset supinduci. vel qd ei addi post h̄ oporteret. si in illo statu ac dispositōe qua ab ip̄o creata sunt vniūsa māfissent. Et idcirco in eos q̄ an legem imo an diluuiū peccauerūt. iusto iudicio deū animaduertisse p̄babimus. qz transgressi naturalē legem sine vlla meruerūt excusatiōe puniri. Nec in illorum incidemus blasphemiam calūniāqz q̄ ignorātes hāc rationē derogant deo veteri testamenti. ac detrahentes n̄ f̄ fidei subsannātesqz dicunt. Quid ergo placuit deo nostro. vt post tot annoz milia legem voluerit pmulgare. tāta secula passus homiez sine lege transire. Vt si postea melius aliqd adinuenit. a p̄paret eū in p̄ordio mundi inferiora vel deteriora sapuisse. ⁊ post hec velut experimentū edoctum cepisse rectora. p̄spicere. ac p̄ncipales ordinationes suas in melius emendare. Qd imense p̄scie dei penitus cōuenire non poterit. nec sine ingenti blasphemia hec

Collatio VIII abbatis Sereni

de ipsa heretica insania pferet dicite ecclesiaste. Cognovi quoniam omnia que fecit deus ab initio ipsa erant in eternum. Super illa non est quod addat. et ab illis non est quod auferatur. Et idcirco iustis non est lex posita iniustis autem et non subditi impijs et peccatoribus sceleratj et contaminatj. Illi namque habentes naturalium atque insite legis sanam atque integram disciplinam nequeque lege hac extrinsecus adhibita scriptura queque in adiutorium illi naturali data est indigebant. Ex quibus aptissima ratio colligitur nec legem istam prescriptam scriptis ab initio dari debuisse erat enim hoc superfluum fieri stante adhuc naturali lege et ita premanente nec euangelicam perfectioem edictam legis potuisse custodiam. Non enim poterant audire quod te percussit in dextra maxilla tua prece illi et altera que contenti non erant talis omnis equitate iniurias proprias vlcersi. sed tales calces ac telorum vulnera palapa leuissima rependebant et per minimo deprecantientium aias expectebant. Sed nec dici poterat illi diligite inimicos vestros in quibus magnus fructus et utilitas ducebatur ut amicos suos diligeret declinaret deo inimicos et solo ab eis odio desinerent nec opprimere illos et interficere festinaret.

De diabolo quod dicitur in euangelio quomodo intelligendum sit quia mendax est et pater eius.

Iud deo quod vos **La. xxv.** de diabolo mouerat quod mendax est et pater eius quod videlicet tam ipse quam pater suus mendax pronunciarum videatur a domino. sed absurdum est hoc vel leuiter opinari. Ut enim paulo antequam dixim. spiritus spiritum non generat sicut nec aiam quidem potest aia per creare licet coactione carnis non dubitemus humano semine coalescere ita de vobis que substantia. id est carnis et aie aplo pronunciantem et que quo auctore pcedat manifestius explanate. Deinde presens inquit carnis nostre habuimus eruditores et reuerbamur non multo magis subijcimus patri spirituum et viuemus. Quid hac diuisione clarum potuit definire ut carnis quod deus nostre

patres homines pronunciantem amaruus vero deum solum esse presens ostentem exprimeret. Quod et in ipsa corporis huius coactione ministerium tantum homini sit ascribendum. Summa vero conditionis deo omnino creatori dicente dauid. Manus tue fecerunt me et plasmaverunt me. Et beatus iob. Nonne sic lac inquit multasti me. et coagulasti me ut caseum. ossibus et nervis inseruisti me. Et dominus ad hieremiam. Priusquam te formarem in utero noui te. Ecclesiastes deo vtriusque substantiam naturam atque originem examinatione oritur atque inicitur ex quo vicia vna queque processit et consideratione finis ad que vna queque contendit. sed evidenter ac proprie colligens pariterque de corporis huius atque separatione disputans ita deseruit. Priusquam conuertatur puluis in terram sicut fuit et spiritus reuertatur ad deum quem dedit eum. Quid aperta potuit dicere quod ut materiam carnis quam puluerem nominauit quod de hominis semine sumit exordium eiusque videtur ministerio seminari. velut e terra supra iterum reuertitur pronunciantem ad terram. spiritus vero quod non per coactionem sexus vtriusque preceat sed specialiter a deo solo tribuitur ad auctorem suum redire signaret. Quod etiam per illam dei insufflationem que adam premitur animam. euidentem exprimit. Quibus testimonijs manifeste colligimus presens spiritum necesse dici posse nisi deum solum. quod eos ex nihilo cum voluerit facere subsistere. homines vero carnis nostre presens tantum non nominari. Itaque et diabolus finis quod vel spiritus vel angelus bonus creatus est. patrem neminem habuit nisi deum coactionem suum. Qui cum supbia fuisset elatus et dixisset in corde suo. ascendam super altitudinem nubium et ero similis altissimo. factus est mendax. et in veritate non stetit sed de proprio nequitie thesauro mendacium preferens. non solum mendax sed etiam pater ipse mendacium factus est. quod veritate homini re promittens ac dicens. eritis sicut dii. in veritate non stetit sed ab initio factus est homicida. vel adam mortalem faciens. vel abel instigatione sua per manus fratris interimis

Capitula

Sed iam disputationē nostrā duarum
ferme noctū incubratione pfectam diei
tertij subsequēs aurora cōcludit. ac de
pfundissimo questionū pelago nauicu
lam collationis hui⁹ ad tutissimū silen
tij portū cōpēdio nr̄e rusticitatē attraxit.
In qd̄ nos qdem pfundū q̄sto interius
flatus diuini spūs introduxit. tanto dif
fusior pcedens oculorū acie sp̄ apiet im
mēlitas. ac fm sn̄iam salomonis. longi⁹
fiet a nob magi q̄ erat. ⁊ alta pfundital
q̄s iueniet eā. **U**obis dñm de p̄cessi. vt i
nobis vel timor eius vl̄ charitas q̄ cade
re nescit immobilis pseueret. q̄ nos et sa
pientes prudentesq̄ poterit conseruare
⁊ a diaboli telis ptegere ⁊ custodire sem
per illesos. **H**is etenim custodib⁹ im possi
bile est quēpiam laqueos eius incurrere
Inter pfectos aut̄ ⁊ impfectos ista distā
tia est. q̄ in illis qdem fixa (⁊ vt ita dixe
rim) maturior charitas tenaci⁹ perlene
rans firmius eos custodit ac facili⁹ facit
in sanctitate durare. in illis vero velut i
firmius collocata. ac facilius refrigescēs
citius facit eos peccatorū laqueis ac se
pius implicari. **Q**uibus auditis ita fimo
nibus eius accensi sumus. vt cū maiore
sitis ardore ad nostram cellam reuētere
mur q̄ ad ipsius veneramus.

ExPLICIT collatio secūda abba
tis sereni. **I**ncipiunt capitula
collationis p̄ime abbatis ysa
ac de oratione. **L**api. primum.

Roemium collationis.
ij Verba abbatis ysaac
sup orationis qualitate
iiij Quemadmodum pura ac sine
ra paratur oratio
iiij De mobilitate anime plume vel
pennule compate
v De causis quibus mens nostra
aggrauatur.
vi De visione cuiusdam senis quā
sup fratris i q̄ta opatōe. p̄cepit.
vij Interrogatio de eo q̄ maior dif
ficultatis sit custodire cogitatio
nes longas q̄ parare.

vij Responsio de diuersis orationū
qualitatibus.
ix De q̄ tripartita orationū specie
x De ordine specierū ⁊ que sup ora
tionis qualitate ponuntur
xi De obsecratione
xij De oratione
xij De postulatione
xiiij De gratiarum actione.
xv **U**trū quattuor orationū spēs sūt
et omnib⁹ an singillatim ⁊ vicis
sim vniciq̄ sint necessarij.
xvi Ad quas orationum species nos
metip̄os tendere debeamus
xvij De quattuor supplicationum ge
neribus a domino initiatj
xvij De oratione dominica.
xix De eo q̄ dicit adueniat regnū tuū
xx De eo q̄ dicit fiat voluntas tua.
xxi De pane supersubstantiali siue
quotidiano.
xxij De eo q̄ dicit dimitte nob̄ debi
ta nostra. ⁊ reliqua
xxij De eo q̄ dicit ⁊ ne nos inducas i
temptationem.
xxiiij De eo q̄ nō debeant alia postula
ri q̄ hec tantū q̄ orationis domi
nice modulo continentur
xxv De q̄litate sublimioris oratiōis
xxvi De diuisis cōpunctionū causis.
xxvij De varijs cōpunctionū q̄litatib⁹.
xxvij Interrogatio de eo q̄ non sit in
nostra p̄tate. p̄fusio lachrymarū
xxix Responsio de diuersitate cōpun
ctionū q̄ p lachrymas digerūt.
xxx De eo q̄ elici nō debeant lachry
me q̄ non spontanee pferunt
xxxi Sententia abbatis anthoniij sup
orationis statu.
xxxij De exauditiōis indicio.
xxxij Obiectio q̄ p̄dicte exauditiōis fi
ducia tantū sanctis conueniat.
xxxiiij Responsio de diuersis exauditi
onum causis
xxxv De oratione intra cubiculum et
clauso ostio deferenda.
xxxvi De utilitate breui⁹ ac tacite ora
tionis